

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Організація та технологія біржової діяльності»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	076 Підприємництво та торгівля
Освітня програма	«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Тривалість викладання	1-й семестр (1 та 2 чверть)
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Заняття:	
Лекції	розклад
Практичні	розклад
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»: <https://do.nmu.org.ua/course/index.php?categoryid=14>
Кафедра, що викладає: Прикладної економіки, підприємництва та публічного управління

Викладач:

Чорнобаєв Владислав Володимирович (лекції, практика)

доцент, кандидат економічних наук

Персональна сторінка <https://pe.nmu.org.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi/chernobaev/index.php>

Е-пошта: chornobaiev.v.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Україна йде шляхом створення умов для функціонування інфраструктурних інститутів, таких як товарні, фондові та валютні біржі. Ситуація на ринках сільськогосподарської сировини, валюти та цінних паперів в Україні потребує впровадження механізмів страхування цінкових та курсових ризиків, що без опанування правил строкової біржової торгівлі зробити практично неможливо.

Вищезазначене актуалізує проблему не лише підготовки фахівців біржової справи, але й навчання біржової торгівлі підприємців, яким ці знання будуть потрібні для збереження власних грошей та отримання додаткового доходу або інвестування розвитку власного бізнесу.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування теоретичних і практичних знань щодо розуміння сутності біржових операцій, основних засад та принципів створення й функціонування біржових структур та набуття практичних навиків з механізму здійснення біржових операцій.

Завдання курсу:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з особливостями організації і

функціонування товарних, фондових, валютних бірж;

- набуття навичок з методів біржового посередництва;
- ознайомлення з оцінкою стану і тенденції розвитку біржової кон'юнктури.

3. Результати навчання (дисциплінарні):

- знати поняття та економічну сутність біржі, біржової діяльності, вміти класифікувати біржі за видами та функціями
- знати види та склад біржового товару, вміти характеризувати біржовий товар товарного, фондового та валютного ринку
- знати елементи та особливості функціонування базисних ринків, вміти розраховувати кінцеві результати та рентабельність біржових операцій
- знати біржові індекси, їх функції та класифікацію, види та методи їхнього розрахунку у біржовій торгівлі
- знати сутність та основні види посередницької діяльності, вміти обчислювати ефективність посередницької діяльності на біржовому ринку
- знати нормативно-правове забезпечення діяльності біржових структур

4. Структура курсу

Лекції

Тема 1. Сутність біржової діяльності, її становлення і розвиток.

Етапи розвитку світової біржової торгівлі та їх характеристика Поняття «біржа», її значення та економічна сутність Функції біржової торгівлі в ринковій економіці Види бірж та їх загальна класифікація. Учасники біржової торгівлі.

Тема 2. Біржовий товар.

Поняття та склад біржового товару Характеристика біржового товару товарних бірж Цінні папери як біржовий товар фондового ринку Біржові товари валютного ринку та їх характеристика Валютний курс. Пряме та непряме котирування.

Тема 3. Базисні ринки та їх характеристика

Загальна характеристика фондового ринку. Біржовий та позабіржовий ринок Класифікація, принципи та функції фондового ринку Учасники фондового ринку, їх права й обов'язки Товарний ринок, його елементи та показники функціонування Ціноутворювальні фактори на товарному ринку Географічна і товарно-галузева класифікація товарного ринку. Сектори та сегменти ринку товарів Валютний ринок, його функції та суб'єкти Біржова торгівля на валютному ринку

Тема 4. Біржові індекси та їх аналіз.

Сутність, функції фондових індексів та їх класифікація. Методи розрахунку фондових індексів. Основні індикаторів активності біржового ринку та індекси фондових ринків розвинених країн світу.

Тема 5. Біржове посередництво та його ефективність.

Сутність та основні види торговельно-посередницької діяльності Взаємовідносини брокерів із клієнтами Економічна стратегія брокера на товарній біржі Ефективність посередницької діяльності на ринку Система показників посередницької діяльності

Тема 6. Державне регулювання біржової діяльності.

Суть та значення державного регулювання біржової торгівлі. Регулювання ф'ючерсної торгівлі у розвинених країнах світу. Державне регулювання біржової торгівлі в Україні

Практичні заняття

1. Економічна сутність та значення біржової торгівлі. *Практичне завдання № 1*
2. Біржовий ринок в економічній системі суспільства. *Практичне завдання № 2*
3. Біржовий товар та його види. *Практичне завдання № 3*
4. Сутність і види брокерської діяльності. *Практичне завдання № 4*
5. Ринки іноземної валюти. Валютні угоди. *Практичне завдання № 5*
6. Державне регулювання біржового ринку в Україні. *Практичне завдання № 6*

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На навчальних заняттях студенти повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; активований акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one); перевірений доступ до платформи Moodle; програм Microsoft Office 365 (Teams, Word, Excel, Power Point).

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Загальні критерії досягнення результатів навчання відповідають описам 6-го кваліфікаційного рівня НРК.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань на лекційних та практичних заняттях за умови, якщо здобута середня оцінка становитиме не менше 60 балів. Під час поточного контролю лекційна частина оцінюється в спосіб складання тестових завдань на тижнях контрольних заходів. Практична частина оцінюється якістю виконання контрольних завдань. Кожне завдання поточного контролю за лекційною та практичною частинами оцінюється за 100-бальною шкалою з подальшим усередненням їх значення.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені Національною рамкою кваліфікації (НРК) для бакалаврського рівня вищої освіти.

6.3. Критерії оцінювання елементів поточного та підсумкового контролю:

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку). Максимальна кількість балів при підсумковому оцінюванні: 100.

Рівень, рейтингова шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння і навички
Високий,	Студент має глибокі, міцні і	Студент самостійно розв'язує

90–100, відмінно	систематичні знання всіх положень теорії, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно довести закони, теореми, принципи, використовує здобуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.	типові задачі різними способами, стандартні, комбіновані й нестандартні завдання, здатний проаналізувати й узагальнити отриманий результат. При виконанні практичних робіт студент дотримується усіх вимог, передбачених програмою курсу. Крім того, його дії відрізняються раціональністю, вмінням оцінювати помилки й аналізувати результати.
Вище середнього, середній 82-89; 74-81; дуже добре, добре	Студент знає і може самостійно сформулювати основні теоретичні положення, принципи та пов'язати їх з реальними явищами, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим.	Студент самостійно розв'язує типові (або за визначеним алгоритмом) завдання, володіє базовими навичками з виконання необхідних логічних операцій та перетворень, може самостійно сформулювати типову задачу за її словесним описом, скласти типову схему та обрати раціональний метод розв'язання, але не завжди здатний провести аналіз і узагальнення результату.
Достатній, 64-73, 60-63 задовільно, посередньо	Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теорії, знає істотні ознаки (засади) основних теоретичних положень та їх відмінність, може записати окремі термінологічні дефініції теоретичного положення за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Студент може розв'язати найпростіші типові завдання за зразком, виявляє здатність виконувати основні елементарні аналізи, але не спроможний самостійно сформулювати задачу за словесним описом і визначити метод її розв'язання.
Низький, 0-59,	Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу	Студент знає умовні позначення та вмє розрізняти

незадовільно	елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про теоретичні положення. У відповіді цілком відсутня самостійність. Студент знайомий лише з деякими основними поняттями та визначеннями курсу, з допомогою викладача може сформулювати лише деякі основні положення теорії.	основні величини, вміє розв'язувати завдання лише на відтворення основних формул, здійснювати найпростіші математичні дії.
--------------	--	--

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <https://cutt.ly/IBesJEc>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 р. № 1956 – XII (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 1992, №10, ст. 139.

2. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23.02.2006 р. № 3480 – IV (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України, 2006, №31, ст. 268.

3. Павлов К. В., Лялюк А. В., Павлова О.М., Данилюк Т. І. Економіка та організація біржової діяльності : навчальний посібник. Луцьк : ФОП Мажула Ю. М., 2023. 274 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23017/1/EOBD_posibnyk.pdf

4. Приходько Д. О. Основи біржової діяльності. Підручник. Харків : ФОП Бровін О. В., 2021. 280 с URL: https://fmab.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-FUB/Економіки_і_підприємництва/ek_predpriyatiy/Publications/Prykhodko_D.-Основи_біржової_діяльності-ПІДРУЧНИК.pdf

5. Біржова справа: підручник / Ю.В. Мельник та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. О.М. Сохацької; Терноп. Нац. екон. ун-т. – вид 3-тє, перероб., змін та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.

6. Основи біржової діяльності: навчальний посібник / М.О. Солодкий, Н.П. Резнік, В.О. Яворська: [за ред. М.О. Солодкого]. – К.: ЦП Компринт, 2017. – 450 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1819_98954039.pdf

7. Дикань В. Л., Назаренко І. Л., Пługіна Ю. А. Біржова діяльність: Підручник / За ред. В. Л. Диканя. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 282 с. URL: <http://lib.kart.edu.ua/bitstream/123456789/2404/1/Підручник.pdf>

8. Кириленко В.І., Чернобаєв В. В. Роль фондового ринку в системі інвестиційної безпеки Вчені записки. Збірник наукових праць. – № 14. Ч. I. – Київ: КНЕУ, 2012. – С. 124-132 URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14715177.pdf>

9. Чернобаєв В. В. Біржова діяльність в умовах поширення технологій штучного інтелекту. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2023. № 4. С. 134-138. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/84.134>